

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta lannoitelaiksi ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

MTK-Pohjois-Suomi yhtyy lausunnossaan MTK:n esittämään lausuntoon ja esittää omassa lausunnossaan lisäksi seuraavaa:

MTK Pohjois-Suomi pitää ensiarvoisen tärkeänä lain tavoitteita ja korostaa korkealaatuisten lannoitevalmisteiden merkitystä maaperän puhtauden turvaamisen kannalta. Kiertotalouden tehostaminen on myönteinen asia, mutta se pitää tapahtua vastuullisesti. Kiertotalouden edistäminen ei saa missään olosuhteissa vaarantaa maaperän puhtautta, oli sitten kysymyksessä raskasmetallit tai hormonit. Maataloustuottajia kannustetaan ottamaan vastaan yhdyskuntajätteen rejektejä tietämättä mitä ne maaperässä pitkän päälle vaikuttavat. Ravinteiden käyttökelpoisuus kasveille pitää olla hyvä, jotta maahan ei kerry vaikealiukoisia ravinteita, jotka voivat myöhemmin aiheuttaa mm. vesistöjen kuormitusriskin. Mahdollisten ongelmien ilmettyä, syyllistä etsitään viljelijästä. Ravinteiden käyttökelpoisuus kasveille ja vesistöjen kuormituksen vähentämien ovat hyviä tavoitteita, jotka tukevat myös suomalaisen maatalouden hyvää imagoa ja korkeaa laatua tuotannon kaikissa osissa. On kuitenkin tärkeää huomata, ettei kasvien tarpeen mukainen lannoitus vaaranna vesien tilaa. Vesistöjen suojelemiseksi on huomattavasti tehokkaampia toimenpiteitä muussa lainsäädännössä.

Lannoitevalmisteiden raaka-aineiden puhtaus on tässä ensiarvoisen tärkeää. Kansallisten lannoitevalmisteiden tuotevaatimusten osalta Ruokavirasto valmistelee ja pitää yllä ainesosaluetteloa, johon sisällytetään turvallisiksi katsotut, sallitut lannoitevalmisteiden ainesosaluokkien ainesosat laatuvaatimuksineen. Tämä lista on tärkeä, ja sillä osaltaan varmistetaan markkinoille saatettavien lannoitevalmisteiden puhtautta. Tämän lisäksi lannoitevalmisteiden markkinavalvonnan merkitystä tässä suhteessa ei voi liikaa korostaa. Lannoitteiden hinnat eivät saa nousta muita EU-maita korkeammalle tasolle kansallisen lainsäädännön vaikutuksesta. Lain tulee mahdollistaa toimivat lannoitemarkkinat ja kilpailun toimijoiden kesken. Jo nyt Suomessa lannoitemarkkinat ovat muutamien toimijoiden hallussa ja kilpailu ei toimi kuten muissa EU-maissa.

Lakiluonnoksen 6 § säätelee lannoitevalmisteiden sisältämän fosforin käyttöä. Pykälä koskee myös lantaa ja sen sisältämää fosforia. Lannoitevalmisteiden ja lannan mukana käytetyn fosforin määrien seuranta ja tilastointi koskevat myös viher- ja ympäristörakentamisessa käytettäviä lannoitevalmisteita. MTK Pohjois-Suomi pitää erittäin hyvänä tätä seikkaa, koska myös näistä aiheutuu ympäristökuormituksen riski. Ympäristökuormitusta ei siten tule laittaa pelkästään maatalouden piikkiin. Viljelijöitten oikeustajua on koeteltu, kun fosforin kirjaamista näiltä selviltä riskialueilta ei ole vaadittu, eikä käyttöä ole rajoitettu.

Lakiluonnoksen perusteluissa on mainittu, että pykälän 1 momentin mukaan lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytön olisi perustuttava kasvin tarpeeseen maan eri fosforiluokissa. Lähtökohta on oikea, mutta kohta kaippaa täsmennystä, jotta meille ei synny ravinteiden käytön rajoituksiin liittyvää kilpailuhaittaa muihin EU-maihin verrattuna.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytöstä sekä tiedostojen sisällöstä ja järjestämisestä. Lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että ”nykyistä ympäristökorvauksen mukaista fosforisäätelyä on

pidetty toimivana. Fosforinkäytön ympäristökorvauksen mukaisten rajoitusten siirtäminen tämän lain nojalla annettavaan asetukseen laajentaisi nämä rajoitukset koskemaan kaikkia viljelijöitä”.

MTK Pohjois-Suomi kannattaa sitä, että fosforilannoituksen enimmäismäärät säädellään lannoitelain nojalla annettavalla asetuksella, mutta MTK Pohjois-Suomi ei hyväksy sitä, että nykyiset ympäristökorvauksen fosforirajat siirrettäisiin sellaisenaan tulevaan asetukseen. Lannoitelainsäädännön pitää mahdollistaa nykyisten viljelykasvilajikkeiden satopotentialin hyödyntäminen ja korkean laadun tuottaminen fosforiluvultaan erilaisilla peltolohkoilla. Nykyiset ympäristökorvauksen fosforirajat eivät sitä kaikissa tapauksissa mahdollista. Jo nyt on tutkimusnäyttöä siitä, että peltojen fosforiluokat voivat heikentyä liikaa tyydyttävästä heikompaan nykyisillä ympäristökorvauksen lannoitustasoilla, mikä ei kestäväen kasvintuotannon kannalta ole järkevää.

Uuden ohjelmakauden (Cap27) linjauksessa ravinteiden käyttöä tullaan säätämään lainsäädännöllä. Tämä antaa lannoitelaille todella ison roolin. Typen osalta nitraattidirektiivistä tulevat määrät lienevät selvät, mutta varsinkin fosforin osalta lannoitelaki tulee ratkaisemaan paljon. Periaate jossa hyväksytään kasvien tarpeen mukainen lannoitus, on hyvä lähtökohta. Ravinteet ovat yksi merkittävimmistä kustannuseristä viljelyssä, eikä kukaan käytä niitä yli tarpeen. Täten tarpeettomat rajoitukset estävät huippusatojen tuottamisen ja kilpailukykyisen tuotannon.

MTK Pohjois-Suomi esittää poistettavaksi luonnoksessa esitetyn nykyisestä ympäristökorvausjärjestelmästä tulevat ravinnerajat. Ne estävät tällä hetkellä huippusatojen tuottamisen ja köyhdyttävät liiaksi maaperää tehokkaassa tuotannossa. Jo nyt on tultu tilanteeseen, jossa maaperän heikot ja tyydyttävät fosforitasot näkyvät sadossa: rehuksi käytetyssä nurmessa ja viljassa on liian vähän fosforia, mikä on aiheuttanut nautakarjoissa fosforin puutostiloja. Riittävä fosforilannoitus on myös eläinten hyvinvointikysymys. Korkea satotaso tasapainoisella lannoituksella lisää maan orgaanisen aineksen määrää sitoen samalla tehokkaasti ilmakehän hiilidioksidia maaperään. Merkittävä asia on myös se, millä tasolla rajat säädetään. Mielestämme lannoiterajat tulee säätää ehdottomasti lakitasolla, ettei niiden muuttaminen käy liian helposti poliittisten mielihalujen mukaan. Lähtökohdaksi tasoille voi ottaa kilpailijamaiden lannoitetasot. Ohjelmaperusteisella rahoituksella voidaan toki viljelijöitä ohjata käyttämään pienempiä lannoitetasoja, mutta sitä ei pidä tehdä lainsäädännön avulla.

Fosforilannoitus varastoon pitää olla jatkossakin mahdollista. Erityisen tärkeää tämä on karjanlannan ja kiertolannoitteiden käytössä ja monivuotisten kasvien viljelyssä. Fosforintasaus pitää olla siten tulevassa laissa ja asetuksessa mukana. Myös karjanlantapoikkeus fosforille 15 kg/ha pitää olla mukana laissa ja siihen annettavassa asetuksessa. Lannoitelaille ei tule lisätä kotieläintuotannon kustannuksia tai heikentää korkealaatuisen sadon tuottamisen mahdollisuuksia. Viljavuusanalyysin tulkintaa on muutettava siten, ettei multavuusluokan parannus laske suhteettoman paljon sallittua fosforimäärää, kuten esimerkiksi välttävässä ja tyydyttävässä tilassa olevilla savimailla nykykäytännössä on tilanne. Sekä sallitut fosforirajat että analyysin tulkinta vaativat päivityksen, jossa otetaan huomioon maan multavuuden ja ravinteisuuden sekä viljelyteknologian myönteinen merkitys kasvinravitsemukseen ja ravinteiden hyödyntämiseen minimilain mukaisesti. On riski, että fosforin liika rajoittaminen johtaa mobilisoituvan typen tappioihin sekä heikentää kasvuun lähtöä, sadon tuleentumista sekä laatua. Nykyinen järjestelmä ei siten ole mitenkään toimiva, toisin kuin perustelutekstissä viitataan. Toinen vaihtoehto on, että nykyiset viljavuusluokitukset päivitetään, jonka jälkeen voidaan olemassa olevaan fosforiasetukseen tehdä tarvittavat muutokset.

MTK Pohjois-Suomi
Hanne Hurskainen
toiminnanjohtaja

Jari Ahlholm
puheenjohtaja